

Jacek Willecki

Biblioteka Politechniki Poznańskiej

Rozwój cyfrowych zasobów kultury finansowany ze środków europejskich w ramach projektów bibliotek i innych podmiotów sektora kultury

Streszczenie. Artykuł prezentuje potencjalne źródła finansowania działań związanych z rozwojem cyfrowych zasobów kultury, możliwych do realizacji w ramach projektów indywidualnych i wspólnych podmiotów sektora publicznego, ze środków znajdujących się w dyspozycji programów operacyjnych. Dokonano w nim także analizy i syntezy szczegółowych opisów osi priorytetowych wybranych programów w celu identyfikacji podmiotów wsparcia, wysokości dofinansowania, priorytetów, działań i poddziałań, w ramach których istnieje możliwość finansowania rozwoju zasobów kultury w wersji elektronicznej. Przegląd regionalnych i krajowych programów operacyjnych unijnej perspektywy finansowej na lata 2014–2020 wskazuje m.in. na możliwość pozyskania środków unijnych na rozwój zasobów bibliotecznych, archiwalnych i muzealnych w wersji cyfrowej. Środki europejskie na cyfryzację zasobów kultury powinny być przede wszystkim pozyskiwane przez szeroko rozumiane partnerstwa podmiotów działających bezpośrednio i pośrednio na rzecz kultury. Stwarza to niepowtarzalną szansę wspólnego działania na rzecz zachowania cennych zasobów o charakterze zarówno kulturalnym, jak i naukowym. Istotny jednak jest fakt, że realizacja przedsięwzięć służących cyfryzacji zasobów publicznych finansowana z funduszy europejskich związana jest z koniecznością zapewnienia wkładu własnego pochodzącego ze środków krajowych znajdujących się co do zasady w dyspozycji podmiotów wspólnie realizujących projekty.

Słowa kluczowe: cyfrowe zasoby kultury, środki europejskie, projekty biblioteczne, podmioty sektora kultury.

Zasoby kultury znajdujące się w posiadaniu różnego rodzaju podmiotów sektora publicznego, reprezentowanych także przez biblioteki w Polsce, powinny zostać zabezpieczone przed zniszczeniem i udostępnione w postaci cyfrowej. Podejmowane działania służące ochronie, zachowaniu i ponownemu wykorzystaniu zasobów kultury w wersji elektronicznej, m.in. w postaci zdigitalizowanych woluminów, umożliwią dostęp do polskiego dziedzictwa kulturowego bez ograniczeń

wynikających z aktualnego miejsca pobytu zainteresowanych nimi osób. Powinny też pozytywnie wpływać na promocję polskiej kultury w środowisku międzynarodowym. Głównym celem takich działań jest jednak „ochrona przed utratą dla przyszłych pokoleń dorobku polskiej kultury poprzez masową digitalizację archiwaliów, muzealiów, dzieł sztuki, materiałów piśmienniczych i audiowizualnych i bezpieczne przechowywanie zasobu cyfrowego” (Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, 2009, s. 37). Kreacja i zbudowanie platformy internetowej, która będzie w atrakcyjny sposób zachęcać do zapoznania się z archiwalnymi zbiorami zdeponowanymi w fonotekach czy repozytoriach cyfrowych, wymaga przede wszystkim umiejętności przewidywania bieżących i przyszłych potrzeb odbiorców cyfrowej kultury (Kowalik, Komusińska, Strycharz, Maźnica, 2016, s. 5). Nie mniej istotne są środki na realizację projektów upowszechniających kulturę w sieci. Mogą one pochodzić ze źródeł krajowych i zagranicznych. Głównym donatorem środków krajowych na ten cel jest Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, które współfinansowało m.in. kompleksowy projekt służący ochronie i digitalizacji dóbr kultury „Kwaśny papier. Ratowanie w skali masowej zagrożonych polskich zasobów bibliotecznych i archiwalnych” (Komusińska, 2015, s. 9). Natomiast środki europejskie na wsparcie działań zmierzających do transformacji tradycyjnych, w tym papierowych, książkowych zasobów kultury na ich wersje elektroniczne pozostają przede wszystkim w dyspozycji instytucji zarządzających i pośredniczących szczebla wojewódzkiego i krajowego. W związku z tym w artykule uwzględniono dane z lat 2016–2017 o 16 regionalnych i dwóch krajowych programach operacyjnych, służące analizie i syntezie tych programów w zakresie osi, działań i poddziałań w obszarze wsparcia rozwoju cyfrowych zasobów kultury. Wymienione programy to potencjalnie dostępne, zewnętrzne źródło finansowania, służące budowaniu potencjału e-zasobów kultury przez biblioteki i inne podmioty sektora kultury w różnych zakresach ich działalności. Regionalne programy operacyjne na lata 2014–2020 charakteryzują się określoną specjalizacją poszczególnych województw w pewnych typach przedsięwzięć lub zakładają szerokie i uniwersalne podejście projektowe umożliwiające realizację różnorodnych działań w umownym obszarze usług cyfrowych z zakresu kultury. Jednocześnie dokładne ramy czasowe dostępności środków unijnych na poszczególne rodzaje projektów są wskazywane co do zasady na stronach internetowych instytucji zarządzających, pośredniczących lub organizujących konkurs w harmonogramach naborów wniosków o dofinansowanie, dotyczących właściwego programu operacyjnego poziomu regionalnego lub krajowego. Pomimo różnic w podejściu do określenia zakresu omawianych projektów w poszczególnych regionach wszystkie programy w wybranych osiach priorytetowych, działaniach i poddziałaniach koncentrują się na zapewnieniu cyfrowego, powszechnego i otwartego dostępu do zasobów kulturowych.

Realizacja projektów jest związana także z koniecznością zapewnienia wkładu własnego wynoszącego 15% kosztów kwalifikowalnych lub 20% w przypadku przedsięwzięć realizowanych na terenie województwa mazowieckiego. Zapewnienie wkładu własnego warunkuje jednak otrzymanie dofinansowania od 80% lub do 85% kosztów kwalifikowalnych ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Specjalizacja związana ze specyficznymi rodzajami projektów zakładającymi budowę platform cyfrowych, integrującymi e-zasoby kulturowe, umożliwiającymi interaktywny kontakt z e-kulturą, w tym przy wykorzystaniu aplikacji mobilnych, została uwzględniona w ramach czterech programów regionalnych realizowanych na terenie województw lubuskiego, świętokrzyskiego, mazowieckiego i małopolskiego. Pierwszy z nich zakłada tworzenie bibliotek cyfrowych, wirtualnych muzeów, galerii, fonotek, fototek, połączone z digitalizacją i tworzeniem interaktywnych systemów informacyjnych z zakresu kultury. Projekty będą finansowane przez 2. Oś Priorytetową Rozwój Cyfrowy, Działanie 2.1. Rozwój społeczeństwa informacyjnego z budżetem wynoszącym 39 202 104 euro, z którego będą finansowane także projekty związane z upowszechnieniem dostępu do zasobów administracji publicznej (Zarząd Województwa Lubuskiego, 2016, s. 56–63). Drugi z nich będzie się koncentrował m.in. na finansowaniu aplikacji i repozytoriów cyfrowych umożliwiających dostęp do e-kultury oraz na digitalizacji zasobów kulturowych znajdujących się w posiadaniu instytucji szczebla lokalnego i regionalnego. Wsparcie tego typu przedsięwzięć będzie finansowane z 7. Osi Priorytetowej Sprawne usługi publiczne, Działania 7.1. Rozwój e-społeczeństwa z dostępnymi środkami wynoszącymi 34 086 206 euro, które będą wspierały jednocześnie projekty związane z rozwojem e-administracji, e-zdrowia i systemów informacji przestrzennej (Zarząd Województwa Świętokrzyskiego, 2016, s. 1–7). Trzeci z programów jest zorientowany na projekty o charakterze zintegrowanym, ukierunkowane na prezentację wydarzeń kulturalnych województwa mazowieckiego w formie interaktywnej. Finansowanie takich projektów zaplanowano za pośrednictwem 2. Osi Priorytetowej Wzrost E-potencjału Mazowsza, Działania 2.1. E-usługi, Poddziałania 2.1.1. E-usługi dla Mazowsza z zasobem finansowym w kwocie 125 708 369 euro, z którego przewiduje się ponadto wsparcie projektów e-służby zdrowia, e-administracji oraz technologii edukacyjnych (Zarząd Województwa Mazowieckiego, 2016, s. 65–71). Czwarty program zakłada kompleksowe podejście do cyfryzacji zasobów kultury i dziedzictwa regionalnego uwzględniające digitalizację, tworzenie repozytoriów cyfrowych i budowę platform dystrybucji treści cyfrowych. W ramach projektów związanych z wymienionymi działaniami istnieje możliwość uzyskania środków z alokacji wynoszącej 11 250 000 euro przez 2. Oś Priorytetową Cyfrowa Małopolska, Działanie 2.1. E-administracja i otwarte zasoby, Poddziałanie 2.1.2. Cyfrowe zasoby regionalne,

w ramach której finansowane będą jednocześnie projekty związane z cyfrowym udostępnianiem informacji sektora publicznego (Zarząd Województwa Małopolskiego, 2016, s. 43–53). Omawiane cztery programy poziomu regionalnego przewidują szeroki katalog beneficjentów wsparcia, reprezentowanych głównie przez instytucje kultury, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne tych podmiotów, publiczne i niepubliczne szkoły wyższe, jednostki samorządu terytorialnego, ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, a także jednostki administracji rządowej w województwie i parki narodowe.

Specjalizację ukierunkowaną na digitalizację, procesy jej wsparcia i wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych można natomiast zauważyć w ramach kolejnych pięciu programów regionalnych, realizowanych na terenie województw kujawsko-pomorskiego, lubelskiego, łódzkiego, podlaskiego i pomorskiego. Wszystkie programy obejmujące swoim zakresem wymienione jednostki samorządu terytorialnego umożliwiają realizację przedsięwzięć związanych z rozwojem usług cyfrowych z zakresu e-kultury dotyczących cyfryzacji zasobów kulturowych, głównie przez rozwój systemów teleinformatycznych służących digitalizacji i prowadzenie prac digitalizacyjnych. Regionalny Program Operacyjny realizowany w ramach województwa kujawsko-pomorskiego zagwarantował 50 169 580 euro na rozwój e-zasobów w ramach 2. Osi Priorytetowej Cyfrowy region, w tym 5 000 000 euro na Działanie 2.2. Cyfrowa dostępność i użyteczność informacji sektora publicznego oraz zasobów nauki, kultury i dziedzictwa regionalnego. W ramach środków alokacji na omawiane działanie zaplanowano także finansowanie projektów związanych z zasobami bibliotecznymi i regionalnymi repozytoriami cyfrowymi (Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego, 2016, s. 70–83). W kolejnym z omawianych województw środki na działania cyfryzacyjne w obszarze zasobów kultury przyporządkowano do 2. Osi Priorytetowej Cyfrowe Lubelskie, Działania 2.1. Cyfrowe Lubelskie w kwocie 71 394 674 euro i Działania 2.2. Cyfryzacja lubelskiego obszaru funkcjonalnego w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w wysokości 861 000 euro. W ramach tych środków będą finansowane także projekty e-administracji, e-usług publicznych i zwiększające e-dostępność informacji sektora publicznego (Zarząd Województwa Lubelskiego, 2016, s. 37–49). W przypadku województwa łódzkiego 39 580 777 euro zarezerwowano na projekty wdrażające e-kulturę w 7. Osi Priorytetowej Infrastruktura dla usług społecznych, Działaniu 7.1. Technologie informacyjno-komunikacyjne, Poddziałaniu 7.1.1. Technologie informacyjno-komunikacyjne ZIT i Poddziałaniu 7.1.2. Technologie informacyjno-komunikacyjne. Podana alokacja środków będzie służyła jednocześnie finansowaniu projektów z „e-koszyka” usług administracji i zdrowia (Zarząd Województwa Łódzkiego, 2016, s. 133–141). Województwo podlaskie przewidziało finansowanie cyfrowych zasobów kultury za pośrednictwem 8. Osi Priorytetowej

Infrastruktura dla usług użyteczności publicznej, Działania 8.1. Rozwój usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną z budżetu wynoszącego 40 000 000 euro, w którego ramach będą finansowane także projekty e-usług administracyjnych i medycznych (Zarząd Województwa Podlaskiego, 2015, s. 160–170). Natomiast województwo pomorskie, omawiane jako ostatnie w tej grupie, będzie finansować przedsięwzięcia ukierunkowane na zasoby elektroniczne przez 8. Oś Priorytetową Konwersja, Działanie 8.3. Materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe z budżetu wynoszącego 22 897 908 euro, który będzie wspierał dodatkowo prace restauratorskie i konserwatorskie w obiektach o znaczeniu historycznym i pełniących funkcje kulturowe i turystyczne (Zarząd Województwa Pomorskiego, 2016, s. 136–140). Potencjalny zakres beneficjentów wsparcia związanego z digitalizacją i procesami jej towarzyszącymi, służącymi rozwojowi cyfrowych zasobów kultury, w pięciu omawianych programach obejmuje przede wszystkim instytucje kultury, organizacje pozarządowe, archiwa państwowe, szkoły wyższe, instytucje edukacyjne, jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki i stowarzyszenia, samorządowe jednostki organizacyjne, podmioty wykonujące usługi użyteczności publicznej na podstawie umowy zawartej z jednostką samorządu terytorialnego, kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne tych podmiotów, a także partnerów prywatnych.

Specjalizację służącą szeroko rozumianemu zwiększeniu dostępności do cyfrowych zasobów kultury oraz jej upowszechnieniu, które powinno być co do zasady bezpłatne, można zauważyć w programach zaplanowanych do realizacji na terenie województw dolnośląskiego, śląskiego, warmińsko-mazurskiego, zachodniopomorskiego, podkarpackiego, opolskiego i wielkopolskiego. Powszechny i otwarty dostęp do zasobów kulturowych, w tym do tych znajdujących się w posiadaniu instytucji szczebla lokalnego i regionalnego, zakładają dwa województwa wymienione jako pierwsze w tej grupie. Samorząd województwa dolnośląskiego zaplanował środki projektowe w wysokości 66 386 308 euro w Osi Priorytetowej 2. Technologie Informacyjno-Komunikacyjne, Działaniu 2.1. E-usługi publiczne, z których finansowane będą dodatkowo e-projekty dotyczące informacji przestrzennej, bezpieczeństwa kryzysowego, zdrowia i administracji (Zarząd Województwa Dolnośląskiego, 2016, s. 84–94). W przypadku województwa śląskiego na omawiane działania zaplanowano 96 000 000 euro, przyporządkowanych do 2. Osi Priorytetowej Cyfrowe Śląskie, Działania 2.1. Wsparcie rozwoju cyfrowych usług publicznych. W ramach tych środków będą finansowane także projekty służące zwiększeniu dostępu do cyfrowych usług publicznych, w tym e-zdrowia (Zarząd Województwa Śląskiego, 2016, s. 46–52). Natomiast województwo warmińsko-mazurskie zakłada zapewnienie powszechnego i otwartego dostępu do zasobów kultury i dziedzictwa narodowego w postaci cyfrowej, znajdujących się w posiadaniu instytucji

publicznych. Środki na ten cel w kwocie wynoszącej 54 837 116 euro zostały zaplanowane do wydatkowania w 3. Osi Priorytetowej Cyfrowy Region, Działaniu 3.1. Cyfrowa dostępność informacji sektora publicznego oraz wysoka jakość e-usług publicznych. Podobnie jak w innych programach, środki z tej alokacji będą wspierały m.in. e-projekty z zakresu administracji (Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, 2015, s. 1–17). Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego alokację wynoszącą 20 000 000 euro przeznaczają na działania upowszechniające e-kulturę przez 9. Oś Priorytetową Infrastruktura Publiczna, Działanie 9.10. Wsparcie rozwoju e-usług publicznych, z założeniem udostępnienia tych środków jednocześnie na inne projekty z obszaru szeroko pojętych e-usług publicznych (Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego, 2016, s. 515–520). Kolejne województwo z omawianej grupy, podkarpackie, przewidziało na działania cyfryzacyjne kultury 81 039 212 euro (z tej kwoty będą finansowane dodatkowo projekty e-usług administracyjnych, publicznych zasobów geodezyjnych i informacji przestrzennej), przypisane do 2. Osi Priorytetowej Cyfrowe Podkarpackie, Działania 2.1. Podniesienie efektywności i dostępności usług (Zarząd Województwa Podkarpackiego, 2016, s. 75–81). Program realizowany na terenie województwa opolskiego dysponuje budżetem 10 000 000 euro na działania upowszechniające rozwój cyfrowych zasobów kultury. Został on przyporządkowany do 10. Osi Priorytetowej Inwestycje w infrastrukturę społeczną, Działania 10.3. E-usługi publiczne. Wyżej wymieniony budżet będzie jednocześnie finansował projekty e-zdrowia, informacji przestrzennej i publicznej komunikacji elektronicznej (Zarząd Województwa Opolskiego, 2016, s. 177–181). Województwo wielkopolskie natomiast zakłada wsparcie rozwoju elektronicznych zasobów kultury za pomocą finansowania projektów za pośrednictwem 2. Osi Priorytetowej Społeczeństwo informacyjne, Działania 2.1. Rozwój elektronicznych usług publicznych, Poddziałania 2.1.1. Rozwój elektronicznych usług publicznych w ramach budżetu wynoszącego 60 000 000 euro i współdzielonego na przedsięwzięcia związane z cyfryzacją geodezyjnych rejestrów publicznych oraz rozwojem elektronicznych usług publicznych, w tym realizowane przez zintegrowane inwestycje terytorialne (Zarząd Województwa Wielkopolskiego, 2016, s. 47–55). W przypadku omawianej grupy lista potencjalnych podmiotów uprawnionych do ubiegania się o wsparcie obejmuje głównie instytucje kultury, ich związki i porozumienia, organizacje pozarządowe i turystyczne, lokalne grupy działania, szkoły wyższe oraz ich porozumienia, jednostki naukowe, jednostki samorządu terytorialnego, ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego, administrację rządową zespoloną i niezespoloną, kościoły, związki wyznaniowe, osoby prawne tych podmiotów, a także porozumienia wymienionych podmiotów.

Istotnym uzupełnieniem oferty fundraisingowej programów regionalnych, dotyczącej wsparcia rozwoju cyfrowych zasobów kultury w ramach projektów bibliotek i innych podmiotów sektora kultury, mogą być projekty finansowane z poziomu krajowego. Obejmują one zazwyczaj duże przedsięwzięcia cyfryzacyjne, o szerokim aspekcie oddziaływania, skoncentrowane na konkretnych obszarach, wymagających ukierunkowanej interwencji projektowej, finansowanej z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Odpowiedzią na bieżącą potrzebę przeprowadzenia kompleksowych działań związanych z konserwacją zabytków, które mogą zostać następnie poddane digitalizacji, jest wsparcie oferowane przez Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014–2020. Zakłada on pierwszeństwo dofinansowania na działania związane z konserwacją zabytków ruchomych, zabytkowych muzealiów, księgozbiorów, starodruków, materiałów bibliotecznych, zbiorów audiowizualnych. Należy wyraźnie podkreślić, że digitalizacja wymienionych zasobów jest traktowana wyłącznie jako dodatkowy element projektu i nie może stanowić odrębnego projektu. Beneficjentami tego programu krajowego mogą zostać instytucje kultury, organizacje pozarządowe, Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych, archiwa państwowe, szkoły i uczelnie artystyczne prowadzone i nadzorowane przez ministra kultury i dziedzictwa narodowego, szkoły artystyczne prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego, jednostki samorządu terytorialnego oraz samorządowe instytucje kultury, kościoły i związki wyznaniowe. Jednocześnie o dofinansowanie mogą ubiegać się podmioty zarządzające obiektami indywidualnie wpisanymi na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Szeroki zakres podmiotów uprawnionych do ubiegania się o wsparcie i proponowany obszar wsparcia umożliwi przygotowanie i realizację projektów o charakterze konserwatorskim z możliwością przeprowadzenia digitalizacji obiektów i ich elektronicznego udostępnienia. Projekty finansujące rozwój zasobów kultury w ramach omawianego programu mogą uzyskać wsparcie w kwocie do 467 300 000 euro. Środki na ten cel przyporządkowano do 8. Osi Priorytetowej Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury, Działania 8.1. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury. Donator zakłada wysokość dofinansowania do 100% kosztów kwalifikowalnych projektu, a wskazane środki mają finansować przede wszystkim działania związane z nieruchomymi obiektami zabytkowymi i ich zespołami, obejmujące renowację, konserwację, rewaloryzację, restaurację oraz ich przebudowę i rozbudowę, co oczywiście nie wyklucza działań cyfryzacyjnych (Ministerstwo Rozwoju, 2017b, s. 179–189). Ważnym wsparciem kierowanym z krajowego poziomu dotacyjnego będzie z pewnością możliwość sfinansowania działań stricte digitalizacyjnych w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014–2020. Program umożliwi rozwój zasobów cyfrowych kultury, głównie przez finansowanie ich digitalizacji. Zasoby objęte wsparciem projektowym to

przede wszystkim materiały archiwalne. Program zakłada zwiększenie ich dostępności, jakości i cyfrowe udostępnienie. Katalog beneficjentów tego drugiego programu krajowego jest stosunkowo szeroki i stwarza możliwości prowadzenia projektów partnerskich, realizowanych we wspólnym obszarze działalności sektora publicznego i prywatnego. Środki projektowe na omawiane działania mogą pozyskiwać jednostki administracji rządowej, jednostki im podległe lub przez nie nadzorowane, biblioteki odpowiedzialne za utrzymanie narodowego zasobu bibliotecznego, państwowe instytucje kultury, instytucje kultury współprowadzone przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych, archiwa państwowe, ogólnokrajowi nadawcy radiowi i telewizyjni oraz partnerstwa wymienionych beneficjentów z przedsiębiorstwami lub organizacjami pozarządowymi. Na projekty o charakterze digitalizacyjnym w ramach tego programu przeznaczono łączną kwotę 101 431 981 euro. Została ona ujęta w 2. Osi Priorytetowej E-administracja i otwarty urząd, Działaniu 2.3. Cyfrowa dostępność i użyteczność informacji sektora publicznego, Poddziałaniu 2.3.2. Cyfrowe udostępnienie zasobów kultury. Maksymalny przewidziany poziom dofinansowania wynosi do 84,63% kosztów kwalifikowalnych realizowanego przedsięwzięcia (Ministerstwo Rozwoju, 2016a, s. 39–45).

Przedstawione programy operacyjne szczebla regionalnego i krajowego zapewniły w okresie objętym badaniem finansowe wsparcie rozwoju cyfrowych zasobów kultury znajdujących się w posiadaniu bibliotek i innych podmiotów sektora kultury w Polsce. Dostępność środków unijnych na realizację działań z zakresu cyfryzacji kultury dla szerokiego spektrum beneficjentów w bieżącej perspektywie finansowania wspólnotowego pozwala na realizację lokalnych, regionalnych i krajowych projektów o zróżnicowanym zakresie oddziaływania na otoczenie społeczno-gospodarcze. Wspomniane środki stanowią jednocześnie istotne uzupełnienie działań wspierających rozwój e-kultury, prowadzonych przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, które powinno przeznaczać na ten cel większe zasoby finansowe (Najwyższa Izba Kontroli, 2015, s. 13). Synergiczne oddziaływanie wspomnianych donatorów na rozwój cyfrowych zasobów w najbliższej perspektywie doprowadzi prawdopodobnie do przyspieszenia prac związanych z konserwacją, digitalizacją i upowszechnieniem kultury w wersji online. Należy jednak pamiętać, że środki na realizację projektów ukierunkowanych na cyfryzację kultury realizowane są co do zasady w trybie konkursowym. Pozyskanie środków wymaga zatem umiejętności dobrego przygotowania wniosku projektowego. Jednak istotnym argumentem zachęcającym do ubiegania się o środki zewnętrzne jest wysoki poziom dofinansowania przedsięwzięć, który wynosi od 80% do 100% kosztów kwalifikowalnych projektu. Szeroki katalog beneficjentów wsparcia i różnorodność działań podlegających finansowaniu umożliwią ponadto realizację zróżnicowanych projektów w obszarze e-kultury, a dodatkowo

także projektów łączących w spójną całość zasoby e-kultury i e-nauki. Umożliwienie otwartego dostępu do elektronicznych zasobów kultury za pośrednictwem projektów finansowanych ze środków publicznych to główny cel, który powinien być realizowany wspólnie przede wszystkim przez biblioteki szkół wyższych, biblioteki publiczne, muzea, archiwa, organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego i administrację rządową. Jednocześnie działania zmierzające do budowy partnerstw związanych z ponownym wykorzystaniem zasobów, w tym kulturowych, są szczególnie ważne w przypadku domeny publicznej (Rybicka, Rymar, Tarkowski, 2014, s. 25). Przed szeroko rozumianym partnerstwem działającym na rzecz kultury pojawiło się zatem wyzwanie polegające na pozyskaniu i pełnym wykorzystaniu dostępnych środków europejskich na cyfryzację polskiej kultury, znajdujących się w dyspozycji wszystkich programów operacyjnych w latach 2014–2020. Realizacja wspólnych przedsięwzięć w ramach partnerstw, porozumień i konsorcjów umożliwi uzyskanie praktycznego doświadczenia projektowego, a także pozwoli na rozwój specjalizacji i współpracy wśród beneficjentów wykonujących różnorodne zadania finansowane ze środków zewnętrznych, składające się na końcowy sukces wielu projektów służących rozwojowi cyfrowych zasobów kultury.

Bibliografia

- Komusińska, J. (2015). *Kto jest odpowiedzialny za digitalizację – organizacja i finansowanie cyfryzacji polskiej kultury*. Pobrane z: http://ekultura.org/wp-content/uploads/2014/09/ekspertyza_koordinacja-dzia%C5%82a%C5%84-digitalizacyjnych.pdf [dostęp: 7.05.2017].
- Kowalik, W., Komusińska, J., Strycharz, J., Maźnica, Ł. (2016). *Udostępnianie zdigitalizowanych zasobów kultury w internecie. Użyteczność – dostępność – praktyki*. Pobrane z: http://ekultura.org/wp-content/uploads/2016/02/raport_UX.pdf [dostęp: 20.04.2017].
- Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. (2009). *Program digitalizacji dóbr kultury oraz gromadzenia, przechowywania i udostępniania obiektów cyfrowych w Polsce 2009–2020*. Pobrane z: <http://www.kongreskultury.pl/library/File/RaportDigitalizacja/Program%20digitalizacji%202009-2020.pdf> [dostęp: 8.05.2017].
- Ministerstwo Rozwoju. (2016a). *Szczegółowy opis osi priorytetowych Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014–2020*. Pobrane z: https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/31464/POPC_SZOOP_30122016.pdf [dostęp: 2.05.2017].
- Ministerstwo Rozwoju. (2016b). *Szczegółowy opis osi priorytetowych Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020, wersja 1.16*. Pobrane z: https://www.pois.gov.pl/media/36313/SzOOP_POIS_1_16.pdf [dostęp: 4.05.2017].
- Najwyższa Izba Kontroli. (2015). *Informacja o wynikach kontroli. Digitalizacja dóbr kultury w Polsce*. Pobrane z: <https://www.nik.gov.pl/plik/id,10408,vp,12737.pdf> [dostęp: 28.04.2017].

- Rybicka, K., Rymar, H., Tarkowski, A. (2014). *Ponowne wykorzystanie informacji publicznej. Nowe wyzwanie dla instytucji kultury*. Pobrane z: <http://centrumcyfrowe.pl/czytelnia/ponowne-wykorzystywanie-informacji-publicznej-nowe-wyzwanie-dla-instytucji-kultury/> [dostęp: 26.04.2017].
- Zarząd Województwa Dolnośląskiego. (2016). *Szczegółowy opis osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014–2020, (SZOOP RPO WD), wersja 7*. Pobrane z: https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/18035/SZOOP_v7_03_03_2016.pdf [dostęp: 18.04.2016].
- Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego. (2016). *Szczegółowy opis osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014–2020*. Pobrane z: <http://www.mojregion.eu/index.php/rpo/prawo-i-dokumenty?mmid=37> [dostęp: 18.04.2016].
- Zarząd Województwa Lubelskiego. (2016). *Szczegółowy opis osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014–2020*. Pobrane z: http://rpo.lubelskie.pl/dokument-22-szczegolowy_opis_osi_priorytetowych_rpo.html [dostęp: 18.04.2016].
- Zarząd Województwa Lubuskiego. (2016). *Szczegółowy opis osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego-Lubuskie 2020, wersja nr 4*. Pobrane z: <http://rpo.lubuskie.pl/-/szczegolowy-opis-osi-priorytetowych-regionalnego-programu-operacyjnego-lubuskie-2020-wersja-z-dnia-23-lutego-2016-r-> [dostęp: 19.04.2016].
- Zarząd Województwa Łódzkiego. (2016). *Szczegółowy opis osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014–2020*. Pobrane z: <http://www.rpo.lodzkie.pl/images/2016/80-zmiany-szoop/SZOOP-RPO-WL-2014-2020-050416.pdf> [dostęp: 19.04.2016].
- Zarząd Województwa Małopolskiego. (2016). *Szczegółowy opis osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020*. Pobrane z: http://www.rpo.malopolska.pl/download/program-regionalny/o-programie/zapoznaj-sie-z-prawem-i-dokumentami/szczegolowy_opisu_osi_priorytetowych_regionalnego_programu_operacyjnego_województwa_malopolskiego/2016/04/SzOOP_31032016.pdf [dostęp: 19.04.2016].
- Zarząd Województwa Mazowieckiego. (2016). *Szczegółowy opis osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014–2020 (uszczegółowienie RPO/WM SZOOP)*. Pobrane z: <http://www.funduszedlamazowska.eu/dokument/zapoznaj-sie-z-prawem-i-dokumentami/szoop-rpo-wm-2014-2020.html> [dostęp: 19.04.2016].
- Zarząd Województwa Opolskiego. (2016). *Szczegółowy opis osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014–2020 zakres: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, wersja nr 11*. Pobrane z: http://rpo.opolskie.pl/wp-content/uploads/SZOOP_EFRR_wersja-11.pdf [dostęp: 19.04.2016].
- Zarząd Województwa Podkarpackiego. (2016). *Szczegółowy opis osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014–2020*. Pobrane z: <http://www.rpo.podkarpackie.pl/index.php/dokumenty-programowe/441-szoop-rpo-wp-2014-2020-w-zakresie-europejskiego-funduszu-rozwoju-regionalnego-oraz-europejskiego-funduszu-spolecznego> [dostęp: 19.04.2016].

- Zarząd Województwa Podlaskiego. (2015). *Szczegółowy opis osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014–2020*. Pobrane z: https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/9230/Zalacznik_nr_1_do_uchwalyl_SZOOP.pdf [dostęp: 19.04.2016].
- Zarząd Województwa Pomorskiego. (2016). *Szczegółowy opis osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014–2020 (z dnia 25 lutego 2016 roku)*. Pobrane z: <http://www.rpo.pomorskie.eu/-/szczegolowy-opis-osi-priorytetowych-rpo-wp-2014-2020-z-25-lutego-2016-> [dostęp: 19.04.2016].
- Zarząd Województwa Śląskiego. (2016). *Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014–2020. Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych, wersja 5*. Pobrane z: http://rpo.slaskie.pl/dokument/szczegolowy_opis_osi_priorytetowych_regionalnego_programu_operacyjnego_wojewodztwa_slaskiego_2014_2020_szoop_v_5 [dostęp: 19.04.2016].
- Zarząd Województwa Świętokrzyskiego. (2015). *Projekt Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych RPOWS na lata 2014–2020 EFRR Osie 1–7*. Pobrane z: <http://www.2014-2020.rpo-swietokrzyskie.pl/dowiedz-sie-wiecej-o-programie/zapoznaj-sie-z-prawem-i-dokumentami/dokumenty-regionalne/47-szczegolowy-opis-osi-priorytetowych-rpows-na-lata-2014-2020/381-projekt-szczegolowego-opisu-osi-priorytetowych-rpows-na-lata-2014-2020-efrr-osie-1-7> [dostęp: 19.04.2016].
- Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego. (2015). *Szczegółowy opis osi priorytetowej Cyfrowej Region Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014–2020*. Pobrane z: <http://rpo.warmia.mazury.pl/plik/206/szczegolowy-opis-osi-priorytetowych-regionalnego-programu-operacyjnego-wojewodztwa-warminsko-mazurskiego-na-lata-2014-2020> [dostęp: 19.04.2016].
- Zarząd Województwa Wielkopolskiego. (2016). *Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014–2020. Szczegółowy opis osi priorytetowych programu operacyjnego (uszczegółowienie WRPO 2014+)*. Pobrane z: <http://www.wrpo.wielkopolskie.pl/dowiedz-sie-wiecej-o-programie/zapoznaj-sie-z-prawem-i-dokumentami/623> [dostęp: 19.04.2016].
- Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego. (2016). *Szczegółowy opis osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014–2020. Pomorze Zachodnie, Perspektywa 2020, wersja 7.1 – 12 kwietnia 2016 r.* Pobrane z: http://www.rpo.wzp.pl/sites/default/files/pliki/szoop_25032015.pdf [dostęp: 19.04.2016].

Jacek Willecki

The development of digital cultural resources financed from the European funds in the framework of projects implemented by libraries and other entities in the culture sector

Abstract. The article presents potential financing sources of the activities related to the development of digital cultural resources, which can be obtained within individual projects and common public sector entities from the funds at the disposal of operational programmes. An analysis and a synthesis of detailed descriptions of the priority axes of the selected programmes have also been made herein to serve identification of the entities providing support, the amount of funding, priorities, activities and subactivities, the scope of which gives a possibility of financing the development of cultural resources in a digital form. An overview of regional and national operational programmes from the EU financing perspective for years 2014–2020 points to a possibility of obtaining European funding of archival and museum library resources in a digital version. The European funds for the digitization of cultural resources should be, first of all, obtained by means of a broadly understood partnership of the entities working directly or indirectly for the culture. It creates a unique opportunity for a joint action with a goal of preserving valuable resources, both cultural and scientific. However, an important fact is that an implementation of projects for the digitization of public resources financed from the European funds is connected with the necessity of ensuring an own contribution from national sources, which are, as a rule, at the disposal of entities implementing joint projects.

Keywords: digital cultural resources, European funds, library projects, culture sector entities.

Nadesłano 17 X 2017.